

Kertomus Louhisaaren kartanolinnan restaurointiöistä vuosilta 1966 - 1967.

Pääosa seuraavassa selostettavista restaurointiöistä tehtiin vuoden 1966 aikana ja vuonna 1967 kevätpuolella jatkuivat etupäässä viimeistelytyöt ja esineiden hoitotehtävät aina siihen asti kun kartanolinna kesäkuussa otettiin yleisön käyttöön. Vuoden 1967 jälkipuoliskollakin työt jatkuivat linnan ulkopuolella ja siipirakennuksissa. Riittävien määrärahojen vuoksi töitä saatettiin tehdä ympäri vuoden. Työntekijöinä olivat pääasiassa samat henkilöt kuin aikaisempinakin vuosina, mutta lisäksi on mainittava, että erilaatuisissa Louhisaarissa tehtyjen huonekalujen puutyökorjaus- ja kiillotustehtävissä oli Turusta kiillottaja Frans Oksanen apulaisineen sekä maalarin oppilas Seppo Laakso maalaustöissä. - Sähköpatterilämmityksen käyttöön ottaminen on aiheuttanut rakennuksen ja esineiden suojelemiseksi myönteisen kehityksen, mutta monista seikoista johtuen (allekirjoittaneen voimatta vaikuttaa asioiden hoitamiseen) kartanolinnan rakennusten, varsinkin päärakennuksen vahingollinen ja jatkuvasti puutteellisesti hoidettu kosteus ja ilmanvaihtokysymys on edelleen ensisijainen, vaikea ja kiireellinen hoitotehtävä.

I kerroksessa tehtiin seuraavat työt:

Huoneen 17 eli eteishallin huoneeseen 12 johtava alkuperäinen oviaukko rekonstruoitiin ja samalla muurattiin ja rapattiin mainittu seinän osa myöhemmin muutetuilta osilta.

Ulko-oven tuulikaappi ovilevyineen poistettiin, rikkoutumat korjattiin kalkkilaastilla ja esille saatu hiekkakiviporttaalin sisäreuna puhdistettiin päällemaalauksista. Uusi vanhantyylinen pääovi, jonka tammipuusta valmisti lääninrakennuskonttoorin puusepän verstas, väritettiin kemikalioiden allekirjoittaneen ohjeiden mukaan tummahkoksi sekä suojattiin pellavaöljyvernissalla.

Kellariin johtava oviaukko korjattiin ja siihen uusittiin ovet. Holvivaipoista poistettiin myöhemmät hilseilevät päällekkäin siveltyt kalkkivärikerrokset ja tämä sama tehtiin I kerroksen kaikille holveille, minkä vuoksi tätä ei enää mainita jäljempänä selostettavien huoneiden muiden töiden yhteydessä. Sen lisäksi nämä holvit korjattiin kalkkilaastilla ja maalattiin pariin kertaan ohuella valkoisella kalkkimaalilla.

Tässä kerroksessa tehtynä yhtenäisenä työnä on myös mainittava kaikkien uusien ovien ja entisten ikkunan penkkien ja karmien maa-laaminen laseerausvärin tapaan tummanruskeaksi. Tämä tehtiin huone 14-15 välisen alkuperäisen oven ja karmin tumman sävyn mukaisesti.

Huone 9. Ikkunaseinän alaosasta, ikkunan sivujen alaosista sekä molempien sivuseinien alaosasta, jotka olivat pahoin turmeltuneet jatkuvan liiallisen kosteuden ja pinnassa tapahtuneen suolamuodostuksen vaikutuksesta, poistettiin rapautunut rappauskerros ja tiiltä noin tiilen leveyden verran. Allekirjoittaneen esittämän ehdotuksen mukaan teki ins. M.Malmberg suunnitelman, joka toteutettiin siten, että turmeltuneet kohdat korjattiin verhomuurauksella jättäen seinän väliin ilmaraon, joka on lukuisin muoviputkisin ilma-aukoin yhdistetty ylä- ja alareunoista kiertoilmaa varten. - Korjattu kohta onkin pysynyt hyvänä, mutta koska kosteusvaurion rakennuksen perustuksissa olevaa syytä ei ole vielä kukaan tehokkaasti hoidettu, näyttää lievää rapautumista esiintyvän vanhassa rappauksessa korjattujen kohtien yläpuolella.

Lukuunottamatta tässä huoneessa tehtyjä muita vähäisiä rappauskorjauksia, huone jätettiin pintavaikutelmansa puolesta täysin alkuperäiseen asuun. Sama koskee huoneen takkaa, josta poistettiin sisäpuolelta myöhempi tiilen paksuinen verhomuuraus ja jossa korjattiin arinan pahimmin turmeltuneet etusivun tiilet.

Huoneen pahoin rapautunut kalkkikivilattia, joka on muurattu kalkkilaastilla hiekkatäytteen päälle, korjattiin alkuperäisen tekotavan mukaisesti asettamalla kaikki lohjenneet kivenpalat paikoilleen. Vain muutama täysin turmeltunut kivi jouduttiin korvaamaan toisella kivellä. Eräiden kivien rosainen pinta johtuu siitä, että alkuperäinen kulunut pinta on hilseillyt pois.

Huoneessa 10 tehtiin vastaavalla kohtaa samanlainen seinän rapautumien poisto ja korjaus kuin huoneessa n:o 9. Päätyseinässä oleva umpeen muurattu ikkunasyvennys, johon oli tehty laudasta komero, purettiin lautakomeron osalta ja korjattiin laastirikkoutumien vuoksi.

I kerroksen muiden huoneiden osalta tehdyt työt tulevat esille E.Härön rakennushistoriaa koskevan tutkimuskertomuksen yhteydessä samoin kuin se, mihin alakerran huoneisiin tehtiin uudet kalkkikivilattiat gotlantilaisesta hiotusta kalkkikivestä.

II kerroksen huoneiden restaurointityö muodostui yksityiskohdittain seuraavaksi.

Huone 27. Eteishallin katon alkuperäinen valkoinen pohjavärimaalaus vaaleansinisine reunanauhoineen saatiin säilytetyksi vain hyvin vähäisin korjauksin. Seinistä poistettiin myöhemmät rappaus- ja maalauskerrokset ja alaosassa säilytettiin sama mustanharmaan värinen n. 40 cm korkea kalkkimaalireunus kuin mikä kiertää porraskäytävässä. Huoneeseen 27b johtavan oven läheisyyteen, oikealle puolelle seinään jätettiin jäännös roiskemaalattua panelikoristelua, joka annettiin myöhemmin peittää kalkkimaalilla. 1700-luvulla tehty väliseinän rappaus on asiaan kuuluvasti epätasaisempi pinnaltaan. Tällaisena se esiintyy myös huoneen 27a ja 27b puolella, mihin saman aikaisen käsittelyn yhteydessä on tehty varjomaalaten listat katon reunaan ja paneeliin mustalla värillä. Tässä huoneessa oli 1800-luvulta peräisin ootrattu tammipanelimaalaus, joka korjattuna säilytettiin komerohuoneessa 27a.

Huone 19 katto käsiteltiin edellisen vuoden kertomuksessa esitetyllä tavalla. Lisäksi on mainittava lattian korjaustyö, joka tehtiin siten, että epäonnistuneet aikaisemmat lankkujen korjaukset uusittiin vanhoilla honkalautoilla, joita onnistuttiin hankkimaan. Höyläyksen jälkeen lattian pinta patinoitiin vanhahtavaksi ohuella vesivärillä ja suojattiin vahalla.

Huone 22. Edellisenä vuonna esille otettu kalkkilaastista lautapohjaiselle kaislamattopohjalle rapattu ja profiililistoin muovattu katto maalattiin useaan kertaan ohuella valkoisenharmaalla kalkkivärillä ja listat tummemman vihreänharmaalla värillä. Ovet sekä ovi- että ikkunapanelit ja jalkalistat ootrattiin hieman viileän sävyiseksi tammijäljittelyksi, johon löytyi malli päällemaalusten alta, pintojen ensimmäisenä käsittelynä. Seinät maalattiin vatkomaalilla siniharmaiksi. Lattia sai sekään harmaan värin, mutta sen reunakoristeena kiertää tummempi harmaa kaisla, joka on erotettu toisistaan mustanruskealla viivalla.

Huone 23. Korjaukset tehtiin v. 1965 kertomuksessa esitetyllä tavalla. Tapettimaalaukset puhdistettiin kuivamenetelmällä ja kuluneet kohdat korjattiin pastellimaalauksen tapaan.

Huone 24. V.1965 restauroitu luottamaalaustapetti peitettiin nyt kipsóniittilevyillä, joiden alla tapetit säilyvät hyvin lähes vahingoittumattomina. Levyt maalattiin toisten seinien kaltaisiksi, sinivihreiksi.

Huone 25. Katto kuivapuhdistettiin ja vähäiset rikkoutumat korjattiin. Seinät maalattiin vatkomaalilla siniharmaaksi. Lattiaan tehtiin vanhimpana tavattu ja onnistunein lattian parkettimaalausjäljitelmä. Unin edustalle on jätetty näytteitä päällemaalauskerroksista. Kts. det. valokuvaa.

Ikkunapanelien ja ovien päällemaalaus tehtiin sen mukaisesti kuin se on ollut nykyisen kattomaalauksen aikoihin. Samalla tavalla toteutettiin huoneen 26 vastaavien kohtien käsittely punaruskein värisävyin. Tänne tehtiin myös parkettimaalaus vanhan mallin mukaan, kun ennen sitä oli lankuilla korjattu puretun kaakeliuunin turmeltunut kohta. Seinään upotetun kirjakaapin pintakäsittely uusittiin vahingoittuneista kohdista ja 4 kpl puuttuvia mustia avaimenreikäkilpiä tehtiin tilalle.

III kerrokseen, huoneeseen 29 valmistettiin tapetit Louhisaaresta löytyneiden ja restauroitujen mallien mukaisesti. Alkuperäiset sijoitettiin käytävän puoleiselle seinälle ikkunan puoleiseen päähän. Uniseinälle ei tapetteja tehty. Tapetit tehtiin liitupohjusteiselle pellavakankaalle, joka pingotettiin kiilakehyksiin, jotka taas kiinnitettiin ylä- ja alareunoista seinään listojen avulla. Tapettien värivaikutelma on alkuperäisen kaltainen, mutta ^{pinta} vaikutelma on tietysti ollut alkuperäisissä sirotetapeteissa jossain määrin erilainen.

Lisäksi on mainittava, että toistakymmentä Louhisaareen talletettua taulua varustettiin uudella mustalla vanhan mallin mukaan profiloidulla kehyksellä.

Ulkopuolisista töistä mainittakoon ulkopuolisten porrasaskelmien korjaukset, mikä tapahtui lääninrakennuskonttoorin toimesta. Päätyö oli se, että valettiin betonialusta, jolle kiviaskelmat asetettiin uusimalla osa rautasiteitä ja niiden lyijytäytteistä kiinnitystä.

Syksyn kuluessa puhdistettiin kalkkimaalitahroja sokkelin koristekivistä. Samoin korjattiin lukuisia sivurakennuksissa säilytettäviä huonekaluja ja talouskaluja. Suoritettiin myöskin mm. restaurointitöiden yhteydessä alustavasti talletettujen tutkimusmateriaalien

lajittelua ja luettelointia.

7.8.1967 pidetyssä historiallisen osaston ja rakennushistoriallisen toimiston kokouksessa todettiin huomautukseni perusteella kosteusvaurioiden ehkäisy riittämättömäksi, minkä vuoksi sain tehtäväkseni suunnitella ja esittää tarvittavat jatkotoimenpiteet ensi vuonna.

Veikko Kiljunen

Veikko Kiljunen

konservaattori